Poštnina plačana v gotovini

Sped. in abbon. postale - II Gruppo 70 %

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177
PODUREDNIŠTVO:
34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Polletna naročnina . . . . . L 2.000
Letna naročnina . . . . . L 4.000
Letna inozemstvo . . . . . L 5.000
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXVI. - Štev. 32 (1314) Gorica - četrtek, 8. avgusta 1974 - Trst Posamezna številka L 100

Milijarde za politične stranke

V času, ko preživlja Italija resno gospodarsko krizo in je javno mnenje pretreseno zaradi petrolejskih škandalov in drugih načinov podkupovanja oblastvenih organov v korist blagajn političnih strank, je parlament v Rimu ob skoro soglasnem pristanku poslancev in senatorjev (proti so se izrekli le predstavniki liberalne stranke) odobril zakon o finansiranju strank z javnim denarjem.

Po tem zakonu prejme vsaka stranka, ki ima zastopnike v parlamentu, vsako leto prispevek sorazmerno s številom prejetih glasov. Poleg tega je predvideno tudi, da prejmejo ob vsakih parlamentarnih volitvah stranke še izredni prispevek za zadevne stroške (skupno 15 milijard lir).

Redni vsakoletni prispevek (skupno 45 milijard lir) je takole razdeljen: KD 15 milijard in pol; PSI 4 milijarde 800 milijonov; PSDI 2 milijardi 800 milijonov; PRI 1 milijardo 450 milijonov; KPI 10 milijard in pol; PLI 2 milijardi 450 milijonov; MSI 4 milijarde 313 milijonov.

Skupina Neodvisne levice prejme 854 milijonov ter mešane skupine poslancev in senatorjev prejmejo eno milijardo 854 milijonov. V tej skupini je všteta Ljudska stranka Južnih Tirolcev, ki prejme 96 milijonov lir, ter Francozi iz Doline Aosta, ki prejmejo 32 milijonov lir.

Zakon o finansiranju strank je parlament potrdil 17. aprila in je bil že objavljen v Uradnem listu. Po pisanju časopisov bi stranke morale omenjene prispevke inkasirati nekako v prvi polovici julija, a do tega praktično še ni prišlo, ker so v okviru samih strank nastali politični zapletljaji.

Predvsem gre za resne pomisleke posebno med nekaterimi pristaši komunistične partije in socialistične stranke, ki se resno sprašujejo, kako je mogoče proglašati se za antifašistične sile, istočasno pa s svojim zadržanjem v parlamentu priznati neofašistični stranki MSI prispevek štirih milijard lir.

Skupina 13 socialističnih poslancev je predložila v poslanski zbornici osnutek zakona, po katerem se odloži izplačilo prispevka tistim strankam, katerih voditelji so uradno obtoženi obnavljanja fašistične stranke. Po tem načrtu bi stranka MSI ne prišla do prispevka, ker so njen tajnik Almirante in drugi obtoženi omenjenega prekrška.

V komunističnih vrstah je vode razburil ugledni 79-letni senator Umberto Terracini, ki je v zvezi s tem polemiziral z vodstvom svoje stranke. Toda tajnik Berlinguer se brani, da fašistični stranki ni mogoče po zakoniti poti odreči prispevka, dokler ni prepovedana. Približno takšno stališče zagovarjajo krščanski demokrati, ki pravijo, da je treba čakati na odločbo sodišča glede Almiranteja.

ZADREGA POLITIČNIH STRANK

Dejstvo pa je, da se za vsemi temi besedami skriva moralna zadrega, kako opravičiti pred javnostjo finansiranje strank, in med temi tudi MSI, iz javnih skladov. Blagajne strank so večinoma prazne, zato so njihovi voditelji nestrpni, da čimprej poberejo odobrene prispevke. Pri tem jih dosti ne moti čudna okoliščina, da se bo na ta način okoristila tudi fašistična stranka, proti kateri se v besedah borijo že 25 let, a nimajo poguma sprejeti odločitev, da jo prepovejo.

Končno naj še povemo, da je omenjeni zakon o javnem finansiranju strank krivičen do slovenske narodne manjšine in drugih sorodnih skupin, ki prav zaradi pomanjkanja ustrezne zakonske zaščite nimajo svojih predstavnikov v parlamentu in zato ne morejo biti deležne ugodnosti omenjenega zakona.

Tudi zaradi tega je skrajni čas, da pristojne oblasti in politični dejavniki ukrenejo vse potrebno, da pride do ureditve vseh odprtih vprašanj slovenske narodnostne manjšine, med katerimi je tudi njeno politično zastopstvo v predstavniških organih od krajevnih občinskih svetov pa do parlamenta. Izključitev politične organizacije Slovencev v Italiji (Slovenske skupnosti) od ugodnosti zakona o javnem finansiranju strank samo zaradi tega, ker nima svojih izvoljenih predstavnikov v parlamentu, pomeni nizkotno diskriminacijo.

In prav odpravljanju vseh oblik diskriminacij je bila v veliki meri posvečena nedavna konferenca narodnih manjšin v Trstu. Če imajo politične formacije Južnih Tirolcev in Francozov iz Doline Aosta zagotovljeno zastopstvo v vseh predstavniških organih vključno v parlamentu, in s tem finansiranje iz javnih sredstev, mora slovenska manjšina biti deležna enakega ravnanja.

V tem je preizkusni kamen za vse demokratične sile v državi, posebno še za one, ki so v vladni koaliciji, ker te imajo oblastveno možnost, da uzakonijo pravične težnje slovenske manjšine.

Okrvavljene tračnice

Italija je že nekaj let dežela atentatov. Toliko jih je, da jih nihče več ne šteje in da se je javnost nanje že kar navadila. Le kadar pride do človeških žrtev, se ljudje za hip zdrznejo. Tedaj pride do protestnih zborovanj, stavk, izjav v parlamentu, časopisi pišejo, da je treba proti terorizmu nekaj storiti in nato steče življenje svojo redno pot.

Tako je bilo 12. decembra 1969, ko je v Kmečki banki v Milanu eksplodirala bomba; 16 oseb je bilo ob življenje, 90 pa bolj ali manj ranjenih. Tedaj je bil obtožen atentata anarhist Valpreda; danes pa se splošno misli, da je bil atentat delo fašističnih skrajnežev.

Tako je bilo letos 20. maja v Bresciji. Med sindikalno protifašistično manifestacijo na trgu Della Loggia je eksplodiral peklenski stroj, ki je povzročil 8 mrtvih in 95 ranjenih.

Tema krvavima atentatoma so se pridružili še razni bolj ali manj uspeli atentati na vlake. Zadnji na brzec »Italicus«, ki povezuje Rim z Münchnom, je terjal strahotno bero 12 mrtvih in 48 ranjenih.

BRZEC SMRTI

Italijanske železnice so že nekaj časa priljubljen predmet teroristov. Pričelo se je v noči med 8. in 9. avgustom 1969, ko so na več vlakih odkrili eksploziv in le po naključju ni prišlo do človeških žrtev. Za te atentate sta bila med drugimi formalno obtožena tudi fašista Freda in Ventura.

22. julija 1970 odvijejo neznanci tračnice pri kraju Gioia Tauro (Kalabrija), zaradi česar iztiri vlak »Freccia del Sud«. Pri tem je 12 mrtvih, 129 ranjenih, škoda pa gre v milijarde.

21. in 22. oktobra 1972 pride do atentatov na vlake, ki peljejo delavce in sindikaliste v mesto Reggio Calabria na konferenco. Atentati povzročijo pet ranjenih.

7. aprila 1973 skuša desničarski skrajnež Nico Azzi postaviti peklenski stroj na brzec Turin-Rim, pri čemer pa mu detonator eksplodira v rokah in je seveda prijet s tremi pajdaši vred. Zanimivo je dejstvo, da so Azzi in njegovi tovariši do sedaj edini, ki jih je policija izsledila (kar ni bilo težko), sodna oblast pa obsodila v vsej vrsti skrivnostnih atentatov.

In končno zadnji atentat na brzec »Italicus«. Neznanec vtihotapi v peti vagon vlakovne kompozicije z budilko tempirano bombo, ki vsebuje tri kg tritola. V vagonu je 72 oseb, v celem vlaku nad 400.

Bomba eksplodira v nedeljo 4. avgusta ob 1,23, 66 m pred izhodom iz apeninskega predora, ki je dolg z majhno prekinitvijo 18 km. Zračni pritisk dvigne streho vagona, v njem izbruhne požar, vlak pa prevozi še 400 m in se ustavi pred postajo S. Benedetto Val di Sambro.

Obračun smrti je težak, a bi bil lahko še večji, če bi bila bomba eksplodirala nekje sredi dolgega predora. Le kdo od 400 potnikov bi se bil tedaj rešil?

KDO SO KRIVCI?

Za notranjega ministra Tavianija, ki je poročal o atentatu v senatu in parlamentu, je zločin delo fašističnih teroristov ter se vključuje v prevratniški načrt za zrušenje demokracije v Italiji. Res so atentati v Italiji najbolj pogosti tedaj, kadar je vlada v krizi ali se govori o spremembah v političnem položaju države. S »strategijo napetosti«, z napadi na banke, na potnike v vlakih, na delavce, ki zborujejo na trgih, naj bi se v javnosti zasejalo nezaupanje v oblast in jo pokazalo nemočno, kar pobudnikom atentatov dobro uspeva.

Očetovstvo atentata si je že prilastila organizacija »Ordine nero«. Neznanec, ki je obvestil policijo v Bologni, da bo našla v neki telefonski kabini letak s pojasnilom o atentatu, se je predstavil kot pripadnik te organizacije.

Letak je policija res našla na označenem kraju in v njem je med drugim rečeno: »Z močjo tritola, ki smo ga postavili na brzec, smo pokazali državi, da lahko postavimo bombe, kadar se nam zljubi, kadar hočemo in kjer hočemo. Nacistična zastava ni propadla v Berlinu. Še živi v veliki in fašistični Italiji. Odgovorni za 12 žrtev so Taviani, Santillo (načelnik vsedržavnega urada proti terorizmu), Longo, Leone, ki z razbijanjem naših organizacij porivajo Italijo v objem marksizma... Nacizem se bo vrnil in rešil Italijo.«

Pri vsem tem pa se javnost sprašuje, kako je mogoče, da se ti zločini kar naprej ponavljajo, da krivcev nikdar ni moč odkriti, da je sodstvo tako malo odločno in da se vsaka preiskava razblini v nič. Zdi se, da so na vodilnih mestih ljudje, ki nočejo, da bi se našlo prave krivce. Vse preveč je besed in obljub in obsodb s strani vladnih predstavnikov, ko bi bilo treba temeljito očistiti državne ustanove raznih funkcionarjev s fašistično miselnostjo, pa čeprav se proglašajo za demokrate.

Atentat na brzec »Italicus« je seveda v političnih krogih močno odjeknil, prav tako v sindikalnih združenjih. Socialistični veljak De Martino je dejal, da brez povezave s komunisti ne bo moč poraziti fašizma. Obenem je krščanskim demokratom in vladi za jesen napovedal preverjanje programa. Krščanski demokrati, republikanci in socialni demokrati pa s svoje strani pozivajo k enotnosti. Le to da bo zatrlo terorizem.

Poslanstvo domačega in mednarodnega srečanja

Nesoglasja med Italijo in Jugoslavijo v zvezi s cono B so zadnje čase močno skalila obmejno sodelovanje, za katerega je naše primorsko območje na obeh straneh meje še posebno zavzeto. Vsa ta leta odprte meje pa so v italijansko-jugoslovanske odnose prinesla vendarle izboljšanje, celo plodno sožitje, ki ga verjetno tudi ne bo mogoče prezreti v nadaljnjih meddržavnih odnosih; če ne drugega, je bil s tem preiskušen vsaj model za dobre odnose med državami z različno notranjo ureditvijo in to predvsem na podlagi pobud neposredno zavzetih dejavnikov v obmejnih krajih.

Ako sedaj vrednotimo dobo dobrih sosedskih odnosov, lahko ugotovimo, da so le-ti temeljili predvsem na poslovnem sodelovanju, ki se je res široko razvilo. Manj pa je bilo narejenega na področju kulturnega zbliževanja med italijanskim svetom in kulturami jugoslovanskih narodov. Mislim, da so to vlogo namenili predvsem narodnim manjšinam, to je slovenski v Italiji in italijanski v Jugoslaviji, ki naj bi bili »most« med narodi. Rado se je pri tem poudarjala »dobra volja«, o kateri je danes že nekoliko manj slišati. Kriza Slovenskega stalnega gledališča v Trstu je v nekoč poudarjeno dobro voljo zanesla že globoke vrzeli.

Toliko bolj razveseljiva je bila zato mednarodna manjšinska konferenca v Trstu, ki jo je priredila tržaška pokrajina. Toda tudi ta bo lahko ostala samo pri izrazu dobre volje, ako zanjo ne začnemo ustvarjati širše osnove, to se pravi, dokler se v naši deželi sami ne začne širši pogovor med krajevnimi kulturami tako italijanskega kot slovenskega jezika, tako da bi mi sami postali duhovno središče ustvarjanja, sožitja in posredovanja med enim in drugim jezikovnim območjem, medtem ko je bilo dosedaj, z izjemo prevoda Kosovela v italijanščino, ravno obratno: slovenska kulturna misel je čutila in se še vedno čuti vezana predvsem nekam na vzhod, italijanska pa na jug.

In vendar se danes ne motimo, ko ugotavljamo, da ima poleg italijanske tudi slovenska skupnost domovinsko pravico v naši deželi. Ni pa bilo za pravi kulturni pogovor in sodelovanje med obema storjenih še odločnejših ukrepov. Na znanstvenem področju npr. deluje že nekaj let mednarodno študijsko središče za sociologijo v Gorici in v Trstu središče za vzhodnoevropske študije. Pozabilo pa se je na kulturno središče, ki bi imelo prvenstveno nalogo posredovati italijanske kulturne dobrine slovenskemu in slovenske italijanskemu svetu. To bi v resnici ovrednotilo predvsem prisotnost jezikovnih skupin v naši deželi, ki živijo tu stoletja, a se zaradi jezikovnih pregraj kulturno ne zbližajo, tako da bi postale zgled evropskemu kulturnemu zbliževanju. Tako se je lahko zgodilo, da je prevod Kosovelovih Integralov v italijanščino ostal pri naših sodeželanih brez večjega odmeva, evropski duh tržaškega Itala Sveva pa ostaja slovenski javnosti še vedno nepoznan.

Ni treba še posebej poudarjati, da bi bila zavzeta izmenjava kulturnih dobrin med narodnimi skupinami v naši deželi najbolj prepričljiva osnova in zgled tudi za mednarodne podvige, ki si jih naša dežela zastavlja. Poleg manjšinske konference bi svoje poslanstvo vršila zlasti še ob mednarodnih srednjeevropskih kulturnih srečanjih v Gorici (letos od 28. septembra do 1. oktobra na temo »Filozofija v Srednji Evropi«) in drugih srednjeevropskih pobud, za katere ima naša dežela po svojem položaju verjetno v vsej Italiji najboljše pogoje.

Ne nazadnje pa bi tako kulturno sožitje in izmenjava med narodnostmi v naši deželi prispevali tudi k večjemu duhovnemu sožitju na obeh straneh meje, k dejavni vlogi obeh manjšin, slovenske v Italiji in italijanske v Jugoslaviji. In upati je, da bi se sožitje potem ne skalilo tako hitro ob nesoglasjih, ki tako ali drugače zmeraj obstajajo, ali pa v primeru gospodarskih težav, carinskih ukrepov ipd., saj bi medsebojne odnose preveval globlji duhovni čut kulturnega kot duhovnega poslanstva, kar bi lahko bilo za zgled evropski misli.

Posebno nalogo v tej zvezi imajo sredstva javnega poročanja v naši deželi, bodisi italijanska kot slovenska, da misel takega poslanstva približajo našim ljudem, posebej pa še odgovornim krogom.

J. Š.

Knjiga o dvojezični Koroški

Ustvariti skupno Koroško, da bi v bratski skupnosti in sožitju živeli na Koroškem nemški in slovenski verniki, je bila vsebina predloge, ki je bila skoraj enoglasno svoj čas sprejeta na sinodi krške škofije.

Toda do uresničenja te velike zamisli je še daleč. Zdi se, da so se odnosi med obema skupinama še poslabšali in prepadi poglobili, čeprav na drugi strani moremo ugotoviti mnogo dobre volje in razčiščenja številnih nejasnosti.

Da bi sklepe sinode, katere je potrdila tudi vseavstrijska sinoda na Dunaju, spoznali tudi širši krogi javnosti in zlasti odločujoče osebnosti v kulturnem in političnem življenju vse Avstrije in še posebej na Koroškem, je bila izdana posebna knjiga pod naslovom »Das gemeinsame Kärnten - Skupna Koroška«.

V knjigi so podane izjave vidnih predstavnikov iz Avstrije in inozemstva o problemih sožitja večinskega naroda s slovensko manjšino, poročilo cerkvenih sodelavcev v študijski komisiji ter besedila predloge in drugih dokumentacij. Namen knjige je, da v pravi luči prikaže probleme dvojezičnega ozemlja.

SDZ V GORICI OBSOJA ZLOČINSKI FAŠISTIČNI ATENTAT

Spet je zločinska črna roka segla po morilnem orožju in kruto prestregla nit življenja mnogim nedolžnim ljudem. Z žalostjo lahko ugotavljamo, da se v Italiji še vedno razraščajo kriminalne veje protidemokratičnega in protidržavnega kova.

Splošnim obsodbam in zahtevam, naj državne oblasti podvzamejo vse potrebne korake za dokončno uničenje zločinske dejavnosti raznih neofašističnih skupin, ki skušajo zrušiti demokratični red v Italiji, se pridružujejo tudi demokratični Slovenci na Goriškem.

Več kot dvajset let je fašistična tiranija tlačila primorske Slovence. Zato ne moremo in ne smemo dopustiti, da bi še naprej grozeči zublji terorizma kalili mir in sožitje v državi ter s tem rušili temelje republiške ustave in demokracije.

SDZ v Gorici

Krščanske vrednote v nevarnosti

Vernost je podobno kakor narodnost ena bistvenih lastnosti človeške duševnosti. V sami naravi človekovi je, da je veren: če ne veruje v Boga, bo malikoval človeka, oblast, bogastvo. Verske značilnosti primorskih Slovencev so obenem s kulturnimi vrednotami tisto »bogastvo«, tisti »vir za bogatenje drugih«, ki ga lahko dajejo italijanskemu ljudstvu in ki mu edino more nuditi nekaj novega, koristnega. Zdaj pa je to bogastvo v bivanjski krizi, kajti resno je ogroženo njegovo bistvo in obstoj. A če Slovencem propade ta zaklad, je zapravljeno poslanstvo biti most med narodi.

DUŠNI PASTIR PRIPOVEDUJE

Mlajši župnik, ki že nekaj let tik ob robu slovenskega ozemlja vodi duhovnijo s 3.000 verniki, takole riše verski položaj v svoji župniji:

Glede verovanja in krščanskega življenja delim svoje župljane po starostni dobi na pet vrst:

1. Vaščani nad 50. letom starosti pripadajo tradicionalni veri, ki bolj kot na osebnem prepričanju sloni na starodavnih navadah in na ljudskem verskem čutu. Večinoma so dobri verniki, a tip njihove vernosti ni več za mlajše rodove sprejemljiv.

2. Verniki od 30. do 50. leta sodijo med anagrafske katoličane. Praktičnih kristjanov je med njimi le neznaten drobec: 2 % med moškimi in 6-8 % med ženskami. Versko so brezbrižni, ker notranje življenjske povezanosti z Bogom več ne dojemajo ali jo celo izrecno zametavajo. Usodno pa je, da gre tu večinoma za starše, ki bi morali dajati otrokom prvo versko vzgojo in še zlasti zgled krepostnega življenja. Ker pa sami ne živijo po veri, ne morejo otrokom nuditi izpričane versko-moralne vzgoje. Taki starši trpijo, kajti čutijo, da z njimi nekaj ni v redu; zavedajo se, da jim manjka nekaj temeljnega in bistvenega, kar bi vezalo zakonce v polnosti zvestobe in ljubezni ter povezovalo starše na otroke in otroke na starše v toplem družinskem občestvu.

Take starše zbiram in ob pripravi na prvo obhajilo ali birmo njih otrok ter jim pravim: »V oči si poglejmo: niste kristjani, ker ne živite, kakor vas vera uči. Bog vam ni več navzoč, v cerkev ne prihajate, zakramentov ne prejemate. Učimo, da kristjani živimo iz Kristusa: kako naj to velja za vas, ko se Kristusu izmikate? Naglašamo, da Boga in sebe najbolje spoznamo iz božje besede, iz evangeljskega oznanila: toda kako boste prišli do tega spoznanja, ko božje besede ne poslušate in evangelija ne berete? Ali ne čutite praznine, ki je v vas, da vam manjka sam temelj, na katerega bi naslonili pravilno vzgojo otrok? Kristus je vogelni kamen duhovne zgradbe, temelj krščanske vzgoje, a vi ste ta temelj razdejali v svojih dušah. In tako so vam lastni otroci v bridkost in se vam družina razdira...« Na take besede v zadregi molče, a končno se iz njih iztrga: »Imate prav! Pogosteje bi se morali srečati in razgovarjati! In srečanj bi se morali udeleževati tudi naši otroci. O verskih in naravnih zadevah se mi z njimi ne znamo pogovarjati, skupno z vami bi nam to uspelo!«

3. Mladi od 21. do 30. leta pripadajo, v kolikor niso vere zavrgli, strujam »novega krščanstva«. Dasiravno so ostali znotraj Cerkve, doživljajo v manjši ali večji meri krizo vere in avtoritete. Pri iskanju novih načinov verskega izražanja, ki naj bi ustrezneje odgovarjali zahtevam in upom sodobnega človeka, jih begajo racionalistični in naturalistični nazori sekularizirane družbe. Socialno so zelo čuteči: v Kristusu in v krščanstvu iščejo odgovora na vprašanja osvoboditve človeka od krivičnih in usužnjevalnih struktur. Njih vera je iskrena, ni pa še zares zrela zaradi nezadostnega poudarka nadnaravne usmerjenosti.

4. Mladostniki od 15. do 21. leta so rod zase. Žeja jih po izkustveno doživetem krščanstvu, zato si iskreno iščejo verske poglobitve, pristne vernosti in ne kakega površinskega verskega videza, ki jim je je krinka, laž in potvorba. Želijo si pričevalcev, celih kristjanov, duhovno zgrajenih duhovnikov.

5. Z najmlajšim rodom dijakov nižje srednje šole imam razveseljive izkušnje: živo čutijo versko problematiko. Z njimi steče z največjo lahkoto razgovor o Kristusu, o evangeliju, o veri in o Cerkvi. Z njimi prebiramo evangelij. Ta rod je še nepokvarjen, odprt, rekel bi: Kristusov.

ZA OHRANITEV DUHOVNE DEDIŠČINE VSI ODGOVORNI

Več duhovnikov je potrdilo resničnost teh pastoralnih izkušenj. Če pa je naša verska dejanskost taka — izjema bo morda glede pubertetnikov in mladostnikov v župnijah, kjer starejši duhovniki niso uspeli stkati z njimi pastoralnih stikov — je treba nujno potegniti vrsto ustreznih zaključkov.

Neizpodbitno je dejstvo, da sta v primerih šibkih narodnih manjšin Cerkev in vera med najkrepkejšimi nosilnimi stebri manjšinskega obstoja. Cerkev in vera nista namreč nekaj, kar je izven manjšinskega občestva, marveč nekaj, kar sega v najglobljo narodno dušo kot njena sestavina, torej neka resničnost, ki je del nas samih in za katero smo vsi odgovorni, vsakdo v svojem poklicu in v svoji službi.

Ohranitev narodne duhovne dediščine in še zlasti njene verske in nravne sestavnice ni zadeva samo duhovnikov, temveč celotne manjšinske skupnosti: ne samo na desno usmerjenih katoličanov, temveč tudi na levo usmerjenih Slovencev, ne samo vernih, marveč tudi nevernih, ne samo pripadnikov Slovenske skupnosti ali Demokratske zveze, marveč tudi pripadnikov socialistične ali komunistične stranke. Gre za skupno dediščino, za nedeljivo in neodpovedljivo last celotne narodne skupnosti.

Položaj slovenske vernosti in krščanske kulture v zamejstvu postaja zaradi postopnega usihanja življenjskih sil nevzdržljiv. Poglavitna vzroka versko-kulturnega razkroja sta: versko-nravna kriza, ki razjeda od znotraj življenjsko moč naroda, ter izginjanje slovenskih duhovnikov, na katerih sloni vsa cerkvena stavba in vsa odgovornost za versko-nravno življenje. Oba vzroka sta sad strahovite površnosti, nezrelosti in neodgovornosti. Samo takojšnja predramitev, povezava vseh sil in iskreno sodelovanje bi še utegnili preprečiti najhujše.

KRIZA V SAMIH KORENIKAH VEROVANJA

Verska kriza, ki je zajela vse plasti našega ljudstva, ni zgolj kriza krščanske vere, katolicizma, pač pa težka bolezen, ki je napadla same korenike verovanjske sposobnosti, sam temelj, položen v najgloblje globine sleherne duše, ki mu pravimo vernost, religija, sposobnost spletanja osebnih odnosov človeka do Boga in Boga do človeka. Ta je tista skrivnostna lestvica, ki jo je očak Jakob videl v prikazni in po kateri so božji angeli hodili gor in dol.

Kriza vernosti je nekaj vse bolj strahotnega kot kriza vere. Kriza vernosti je kriza sestavnega dela človeške duševnosti in je zato tudi kriza, ki razjeda bistvo in samoniklost narodne duše. Ako se pa narodna duša sesuje v svojih sestavinah in tako izgubi svojo izvirno celovitost, svojo od Boga vtisnjeno značilnost in enkratnost, tedaj preide v razkroj tudi samo narodno telo. Ko gre za velike narode z lastno državo, se iz razkroja razvijejo nova ljudstva, npr. iz Rimljanov so izšli Italijani, Francozi, Španci itd., ko pa gre za narodno manjšino, maloštevilno in nemočno, se ta preprosto prelije v večinski narod in izgine.

Da tu ne gre za utvare ali za zgolj spekulativne in abstraktne teorije, ki nekje visijo v zraku, temveč za tragično stisko slovenske manjšine v Italiji in za kruto resničnost, ki se ji najbrž ne bo več mogoče ogniti, bomo ugotovili v naslednjih razmišljanjih, ko bomo osvetlili konkretne probleme, ki težijo našo manjšinsko skupnost.

UTRIP CERKVE

Sv. oče na poletnem oddihu

Sv. oče je tudi letos odšel v Castelgandolfo, kjer bo preživel svoj poletni oddih. Vendar bo tudi v Castelgandolfu vsak teden sprejemal romarje in tudi ob nedeljah bo na kratko pozdravil obiskovalce ter z njimi molil angel Gospodov.

V nedeljo 28. julija je sv. oče v svojem opoldanskem nagovoru voščil vsem prijetne počitnice. Ljudje, ki so vezani vse leto na enolično delo, so počitnic nujno potrebni, da si obnovijo duševne in telesne moči. Počitnice nudijo mnogim priložnost, da se srečajo z naravo, ki more biti čudovita učiteljica, saj odkriva lepote, ki jih površen človek niti ne opazi. Sv. oče želi, naj naravo cenimo in jo prav uporabljamo. Pri tem ne pozabimo zahvaljevati in častiti Stvarnika narave.

Zahteve španskih škofov

Konec julija so imeli španski škofje v Madridu svojo konferenco. Zahtevali so večjo pravico do javnih občevalnih sredstev, zlasti uporabe državnega radia in televizije. Dosedanje verske in cerkvene oddaje niso v skladu z zahtevami koncila in pokoncilskih razmer ter ne upoštevajo stališča škofovske konference.

Tudi zahtevajo, da v pogajanjih med vlado in Vatikanom pri reviziji konkordata sodelujejo španski škofje in da se mimo njih ničesar ne sklene. V tem zastopajo podobno stališče kot poljski škofje. V kratkem bodo namreč začeli s pogajanji o novih dogovorih vlade z Vatikanom.

Nadškof Casaroli je obljubil, da bodo o vsem najprej govorili s škofi in vatikanski izvedenec v tem vprašanju Acerbi je v tem poslanstvu obiskal že več španskih nadškofov.

Na konferenci so škofje tudi govorili o »manifestu španskih kristjanov za socializem«, v katerem je rečeno, da se mora španska Cerkev otresti vseh meščansko-ideoloških predsodkov in se povrniti h »govorici tlačenih in izkoriščanih«.

Srečanje šoferjev tovornjakov

Na božji poti Swieta Gora v škofiji Poznan na Poljskem se je zbralo nad tisoč šoferjev težkih motornih vozil. Romarji so se med drugim udeležili svete maše za umrle tovariše, ki so izgubili življenje pri izvrševanju težkega poklica. Slovesnosti so se zaključile z blagoslovom tovarnjakov.

Zveza za boj proti lakoti

V New Yorku so ustanovili zvezo za boj proti lakoti v svetu. V zvezo so vstopile razne katoliške in protestantske dobrodelne organizacije. Zveza trenutno opozarja ameriško javno mnenje na problem lakote v svetu in na nevarnost, da bi postali brezbrižni za to vprašanje. Lačnim po svetu smo dolžni vsi pomagati. Lačni trkajo na vest vseh ljudi.

Slovaki ostajajo zvesti cerkvenim obredom

Na Slovaškem si izredno prizadevajo, da bi pridobili prebivalstvo za »socialistične« obrede ob rojstvu, poroki in ob pogrebu. Slovaški notranji minister Egidij Pepich je v listu »Pravda« zapisal, da je imelo dosedanje prizadevanje za odpravo »stoletnega poseganja Cerkve« v te zadeve bolj malo uspeha, saj je bilo leta 1972 pokopanih zgolj civilno (brez cerkvenega pogreba) le 3,4 odstotka Slovakov.

Razbojniški napad na skopskega škofa

Dne 17. julija, sredi belega dne, je nekemu mlademu razbojniku uspelo priti neopaženo v škofijsko hišo v Skopju skozi kletno okno. Najprej je »očistil« sobo odsotnega škofijskega tajnika Antuna Cirimotića, potem kapelico, a končno je hotel še škofovo sobo. Verjetno je mislil, da škofa ni doma. Ko je vdrl v sobo-pisarno, je napadel škofa in ga začel daviti.

V borbi je škofu uspelo, da ga je odrinil in pobegnil po stopnicah navzdol, četudi je bil precej ranjen. Za njim je razbojnik metal razne težje predmete in mu tako prizadejal še več ran. Ker škof ni vedel, če nima razbojnik pomočnikov, se je umaknil iz hiše v sosednjo ambulanto, odkoder so obvestili milico, njemu pa nudili nujno zdravniško pomoč in mu zašili večje rane na glavi.

Milica je lahko samo to ugotovila, da je lopovu uspelo odnesti pokradene stvari, med katerimi so tudi svete posode in vsi dragoceni predmeti iz hišne kapele. Vdrl je celo v tabernakelj ter odnesel ciborij s posvečenimi hostijami.

Verjetno je ropar menil, da ima škof dr. Herbut veliko denarja, ker se pripravlja na gradnjo nove cerkve. Neprijetno je, da je ropar ukradel tudi službeni pečat ordinariata.

Prav bi bilo, da bi vsi jugoslovanski škofje priporočili župnikom in vernikom, naj ubogemu skopskemu škofu z darovi pomagajo, da bi po tolikih letih lahko začel z gradnjo nove cerkve, ki jo Skopje tako zelo potrebuje, saj imajo sedaj tamkaj samo montažno kapelo, ki jo je postavila Caritas po potresu, ko so staro katedralo zaradi poškodb (še bolj pa zaradi odličnega mesta v centru) porušili. Sedaj je prostor za novo cerkev v glavnem očiščen, pa bi morali z deli čimprej začeti, da ne bodo izgubili pridobljene pravice, pa tudi dražje postaja vse.

ALT

Sprava — pot do miru

V Rimu so objavili temo za osmi svetovni dan miru, ki ga bomo obhajali 1. januarja 1975. Glasi se: Sprava, pot do miru. Vsebino je predložil papež Pavel VI., ker se misel sprave lepo sklada z idejo svetega leta, prispeva pa obenem tudi k miru med narodi in družbenimi sloji.

Komunisti zato, ker so kristjani?

Pod zgornjim naslovom, le brez vprašaja na koncu je objavila ljubljanska »Družina« dne 31. marca tole:

»Imel sem to srečo, da sem bil v zaporu skupaj s tako imenovanimi katoliškimi komunisti in da sem v času vojne sodeloval z mladimi komunisti-kristjani. Komunisti so bili prav zaradi tega, ker so bili kristjani, in ne, čeprav so bili kristjani«.

Tako odgovarja član Centralnega komiteja Komunistične partije Italije in velik prijatelj pokojnega Togliattija — Luciano Lombardi — najpomembnejšemu hrvaškemu strokovnjaku za marksizem, sarajevskemu frančiškanu Marku Orsoliču. Ljubljanska »Družina« nato nadaljuje:

»Kot vemo, so se različne partije po svetu različno opredelile do svojega »idejnega nasprotnika« — vere. Italijanska se je podobno kot francoska in avstrijska odločila, da ne bo začela s kristjani (in sploh z vernimi) protiverske vojne, in sprejema v svoje vrste celo verne ljudi in kristjane. Drugje pa sodijo, da je veren človek, prav zaradi vere neprimeren ne samo za člana partije, temveč celo za nekatere službe v državni skupnosti. Tako je danes v italijanski KP veliko kristjanov, ne samo kmetov in delavcev, temveč tudi izobražencev. In ti ljudje niso napol katoličani in napol komunisti, marveč pravi katoličani in pravi komunisti.«

Ko bi človek tako trditev bral v kakšnem New York Timesu, bi šel mimo nje, čeprav z nejevoljo. Verski tednik »Družina« pa izdajajo slovenski škofje, zato človek pričakuje, da bo našel v njem jasno katoliško stališče do vseh vprašanj, ki jih obravnava.

Kako more katoliški list trditi, da je nekdo lahko »pravi katoličan in pravi komunist«? »Družina« tega sicer ne trdi sama od sebe, marveč navaja besede komunista Luciana Lombardija, pa brez komentarja, tako da dela vtis, kot da je res mogoče biti istočasno dober katoličan in pristen komunist.

»Komunizem je brezbožen že po svoji temeljni ideji ali zamisli, ki je materializem, to je naziranje, da obstoji samo snov, ni pa duha in nič duhovnega«, je zapisal pokojni škof dr. Gregorij Rožman v pastirskem pismu za advent leta 1943. »Iz te svoje osnovne misli,« nadaljuje škof, »komunizem taji Boga, neumrljivo dušo, večno življenje po telesni smrti in odgovornost pred večnim Sodnikom, ki ga po njegovem nauku ni. Zaradi tega ne priznava božjih zapovedi in se jim ne pokori.«

Verjamem, da »je danes v italijanski KP veliko kristjanov«. Nihče me pa ne bo prepričal, da to »niso le napol katoličani in napol komunisti, marveč pravi katoličani in pravi komunisti«. Zadnje glasovanje o razporoki, ki je skoro 60 odstotkov teh »katoličanov« glasovalo za novi zakon, ki jo dovoljuje, je italijanski katolicizem razgalilo in pokazalo, da so Italijani sicer kristjani, zasidrani v krščanske navade, toda nedosledni in le rahlo povezani s Cerkvljo. V njih vrste je prodrl liberalistični in levičarski duh.

Rad tudi verjamem, da je bil Lombardi med vojno v ječi »skupaj s katoliškimi komunisti«; bilo bi pa bolj točno, če bi rekel »s katoličani, ki so bili v službi komunizma«. Saj sem bil tudi jaz. Naj na kratko povem, kako je bilo.

Ko sem po padcu Turjaka prišel v roke partizanom, so me poslali v Trebnje v ječo, ki so jo imeli v drugem nadstropju ljudske šole. Vrgli so me v sobo, že polno z vaškimi stražarji. Ko sem si poiskal ležišče na slami na tleh in površno ogledal sojetnike, so mi oči obtičale na dveh partizanih, ki sta mirno igrala karte pri mizi sredi sobe. Pozornost mi je vzbudilo, da sta bila oblečena v kroj Fantovskih odsekov, ki je bil pa že zelo ponošen in je široki pas svojo rdečo barvo že čisto izgubil. Jaz sem bil pred vojsko zvezni odbornik za prosveto te organizacije. »Ej, tovariša, od kod sta pa vidva?« sem jima zaklical. »Iz Radovljice,« je bil prijazen odgovor. »Županova sva, jaz Karel, on pa Ivan. Oj, vi ste pa gospod doktor Blatnik! Se spomnite, ko sva vam ministrirala, ko ste maševali na Mošenjski planini ob smučarskih tekmah?« »Zdaj mi pa takole ministrirata,« sem odgovoril.

Pristopila sta k meni in rekla: »Kaj pa naj narediva? Nemci so naju hoteli mobilizirati, pa sva ušla na to stran, kjer sva padla med partizane. Kaj naj zdaj narediva?« Ta dva sta bila nehote in nevede v komunistični službi, pa nista bila nobena komunista. Take vrste »katoliški komunisti« so bili tudi Lombardijevi sojetniki.

Nekaj je komunizem sam na sebi, nekaj drugega pa njegova taktika, s katero hoče privabiti v svoje vrste razna koristna budala, da mu verjamejo in sledijo. V nobeni držav, ki jih Lombardi navaja, da v njih KP sprejema kot člane verne katoličane, — Italija, Francija in Avstrija — komunisti niso na oblasti. Zato vabijo in sprejemajo v svoje vrste tudi katoličane, da bi glasovali zanje.

Povejte mi pa samo eno državo pod komunizmom, kjer bi »veren človek prav zaradi vere ne bil primeren ne samo za člana partije, temveč celo za nekatere službe v državni skupnosti.« Ne boste je našli!

Rev. dr. Franc Blatnik SDB, ZDA

Kamenčki

Primorski dnevnik, matična domovina in zamejstvo

Nedeljski »Primorski dnevnik« (4. avgusta) se je spet spravil nad »Katoliški glas« in njegovo »običajno protijugoslovansko frazerstvo«. Kaj je dalo temu povod? Nekaj misli iz članka v zadnji številki našega lista, ko smo poročali o goriški občinski seji ter obenem iznesli nekaj ugotovitev v zvezi z zadržanjem Nove Gorice ter na splošno osrednjih slovenskih oblasti v odnosu do važnih problemov slovenske manjšine na Goriškem.

Pravzaprav smo tam postavili nekaj vprašanj, ki bi radi nanje prejeli odgovor. Seveda nam na to ne more odgovoriti »Primorski dnevnik«, tudi če se ima za uradnega advokata novogoriških oblasti! Odgovor bi radi dobili iz prvega vira (morda mu je Nedeljski PD le posredoval naša vprašanja, saj Katoliški glas nima vstopa na drugo stran...).

Nedeljski PD med drugim pravi: »... se nam zdi, da člankar v "Katoliškem glasu" v svojem običajnem protijugoslovanskem frazerstvu (podčrtali mi) *vseeno pretirava!« Dopisniku PD bi najprej svetovali, da vrže »običajno protijugoslovansko frazerstvo« našega lista v ropotarnico, odkoder jo je v svoji bujni domišljiji izvlekel. Kes ne vemo, če ima sploh smisel o tem polemizirati. Če nisi z nekim režimom, nisi protirežimski, ampak proti narodu in ljudstvu, ki mu ta režim vlada. Sapienti sat! Potemtakem bi se morali tudi oni, ko pišejo npr. proti Francovemu režimu sami sebe imeti za protišpanske elemente. Radi bi videli, kako bi se zaradi tega hudovali in se čutili prizadete v svoji naprednosti ter mednarodni proletarski solidarnosti!*

Nedeljski PD nadaljuje s svojim pisanjem in tako zaključuje: »Če ne bi bilo za nami matične domovine, ne bi bili morda danes več govorili o slovenski manjšini v italijanskem zamejstvu.« To je spet ugotovitev, ki zasluži kako pripombo. Mislimo, da uporablja dopisnik v PD izraz »matična domovina« v pomenu uradne SR Slovenije oz. SFRJ. In v tem smislu tolmačenja »matične domovine« lahko zatrdimo, da v resnici ni tako, kot piše PD.

Uradna »matična domovina« je namreč tista, ki je bore malo naredila za resnične življenjske interese zamejskih Slovencev. Nikdar se ni temeljito zavzela za uveljavitev in uresničitev prave manjšinske zaščite zamejskih Slovencev, kot je recimo pred leti naredila dunajska vlada za južnotirolsko manjšino v Italiji. Ali ni prav dovolj jasno pokazala to tudi pred časom, ko je v zadevi borbe koroških Slovencev za dvojezične table najprej že skoraj grozila s prizivom na OZN, potem pa je vsakršna oblika internacionalizacije enostavno zaspala.

Če pa ostanemo še pri reševanju narodne zavesti primorskih Slovencev, res nima uradna »matična domovina« mnogo zaslug na tem področju. Kaj naj rečemo samo o odkritem ali prikritem pošiljanju levičarsko usmerjenih Slovencev v tuje vsedržavne stranke, kjer se počasi izgubljajo tudi v narodnem smislu? Koliko je fratelančna politika pripomogla k ohranitvi slovenske zavesti med našim ljudstvom? Zakaj morajo na vseh slovenskih levičarskih shodih in mitingih stalno nastopati tudi italijanski govorniki? Koliko doprinašajo k slovenski narodni samobitnosti razni ANPI-ji, ki silijo fratelančnost v vse naše vasi? Zakaj se pa uradna »matična domovina« tako otepa priznanja obstoja s l o v e n s k e samostojne politične organizacije? To je pokazala tudi na mednarodni manjšinski konferenci v Trstu, ko so ji bili za TV bolj mar razni poslanci večinskih vladnih strank kot pa deželni poslanec, izvoljen na slovenski listi!

To je samo nekaj dejstev, ki bodejo v oči. Še in še bi jih lahko naštevali. Zato svetujemo dopisniku Nedeljskega (in tedenskih) PD, naj ne daje v prihodnje takih ex-cathedra izjav, saj mu lahko le-te kot dobro znana avstralska palica vrnejo nazaj kaj neprijetnega.!

Pastirjev odhod

Misijonarju p. Demšarju v spomin

Zvečer ob šestih, ko velika Kalkuta zapira urade, zažarijo pa luči po trgovinah in ko južni veter iz bengalskega zaliva povleče preko promenadnih avenij mesta, se razlije poplava ljudi med ulice in parke, zlasti proti korsu, v katerega bližini je kolegij sv. Ksaverija.

Bilo je vročega 26. marca zvečer, ko sem se prebijal skozi množice in stopil malo pred polsedmo uro v veliko kapelo kolegija, si nadel belo štolo in stopil med šestdesetorico duhovnikov, ki je v spremstvu nadškofa iz Kalkute dr. Picachy-ja in p. provinciala Družbe Jezusove Noela D'Souza odhajala k oltarju, da daruje sveto mašo za misijonarja iz 24. Parganasa, p. Lojzeta Demšarja.

Katafalka s krsto ni bilo, kajti pastir z bengalskih poljan, p. Demšar je odšel že pred letom dni domov v Slovenijo, da si izprosi zdravja in da se vrne med svoje ljubljene Bengalce. V jutru 5. marca so ga našli s sklonjeno glavo nad mizo mrtvega, ko je opravljal v rezidenci v Borovnici svojo jutranjo meditacijo. Vem, kako bi radi nocoj prihiteli njegovi iz misijonskih postaj, da bi mu ovenčali njegovo častito glavo in položili venec gondorož k njegovim nogam in se mu v žalostinkah raztožili, pa jim ni bilo dano.

A zbor bengalskih sester in sobratov mu je zapel na začetku svete maše tisto ganljivo prošnjo, ki jo je skomponiral znameniti Sunil Datta:

Tomar kače džabo, Probhu,
K Tebi prihajam, Gospod...

Melodija se je kakor dišeče kadilo dvigala ob stenah in legla kot balzam na naša srca, dokler ni pristopil k knjigi pater provincial in prebral berilo o ljubezni v listu do Korinčanov. Še preden je pater rektor prebral evangelij, ki si ga je izbral nadškof za svojo homilijo, smo zvedeli, da je bral program Demšarjevega življenja:

»Lačen sem bil in dali ste mi jesti,
žejen in okrepčali ste me,
nag sem bil in odeli ste me,
bolan, pa ste prišli k meni...«

Jasno so donele besede našega nadškofa, ko je govoril o p. Lojzetu, ki ga je rodila slovenska mati, mu vlila v srce globoko vero v Boga in sočutje do tistih, ki so v potrebi; v Družbi Jezusovi pa je kmalu v sebi razpoznal silo, ki ga je vodila v misijone.

»Kot njegov rektor,« tako je nadaljeval nadškof, »sem bil sam priča, kako je p. Demšar kot ekonom-minister vstajal ponoči in sprejemal v kolegij popotnike, ki so prihajali ob vsaki uri, od vsepovsod. "Hej, mohašoj" je bila njegova spremna beseda. Zato se ga je to ime prijelo in poslej ga nihče drugače ni klical kakor "Mohašoj" (slavni gospod)!«

Nekaj pristno svojega je prinesel s seboj v kolegij. Pridno je rušil zidove, ki jih je postavila človeška ošabnost med učene in neuke, med služabnike in gospodarje. Sam je zahajal med svoje zidarje, ključavničarje, mizarje. Če je kdo med njimi zbolel, mu je sam prinašal zdravila ali pa ga je spremil do zdravnika.

Kadar je ugledal ubožca na vragu ali sestradanega popotnika, se mu je obraz kar izpremenil. Ob razdeljevanju darov potrebnim ni skoraj poznal meja in njegova mošnja ne dna, tako da so ga večkrat obtoževali, da s preveliko dobroto kvari ljudi. »Pater Demšar, če vas bi dobri Gospod poslal nenadoma nazaj iz onostranstva, vem, da bi nadaljevali tako, kakor ste pričeli,« ga je branil njegov nadškof.

Pater Lojze Demšar je bil doma iz Poljan nad Škofjo Loko. Študiral je v Škofovih zavodih v Št. Vidu in stopil v noviciat Družbe Jezusove 1928. leta. Osem let za tem je prišel v Indijo in že ga najdemo v Morapaju pri študiju bengalščine. V duhovnika je bil posvečen v Kurseongu pod Himalajo. Spet je bilo eno prvih mest v Morapaju, kjer je doživel vso strahoto indijske lakote. Tudi v Bengaliji so ljudje umirali v tisočih in stotisočih. Njegovo župnišče je postalo veliko skladišče, ki je reševalo življenje tisočerim družinam. Pokopaval je mrtve, spravljal ljudi v bolnišnice in delil hrano. Nanj lahko obrnemo besede iz knjige Jobove:

»Bil sem oči slepcu,
palica hromemu,
bil sem oče revežem...«

Zadnja njegova postaja je bila Khari, ki jo je sezidal pater Poderžaj. A smo opažali že dalj časa, da Demšar ni več tisti »mošàj«, kakor prej. Po večkrat je na zborovanjih zaspal. Takrat je pisal pisma predstojniku, naj mu pošljejo mlajšo moč, ker sam več dela ne zmore. Pa mu niso mogli ugoditi, ker enostavno misijonarjev ni bilo na voljo. A herojsko trmasti Lojze si je začrtal, da delo mora biti opravljeno, naj stane kar hoče, in ljudje ne smejo trpeti škode na duši.

Še je hodil iz kraja v kraj, iz Mojpita v še mnogo bolj oddaljeni Bodipur in Rakhoskhali. Govoril jim je o Jezusu, učil otroke, razpošiljal katehiste in se večkrat do smrti utrujen komaj privlekel domov. Spati že dolgo več ni mogel. Zato je iskal zdravniške pomoči v Kalkuti, kjer pa so specialisti ugotovili, da zanj ni več pomoči. Ena srčna zaklopka je popolnoma odpovedala in druga je hlipala le še za silo.

Odločil se je, da gre domov in na romanje k Mariji v Lurd. Dospel je v Borovnico, odkoder so ga poslali naši patri v bolnišnico v Ljubljano, a vsa nega mu ni mogla vrniti zdravja, niti toliko, da bi zmogel pot k Marijinim nogam. Pisal je pisma nazaj na misijonske postaje, v katerih govori, kako zelo si želi nazaj v svoj Sundarbans (lepi gozd), a pristavlja, naj molijo zanj, da bi mogel izvršiti vso voljo božjo, on da se vsak dan žrtvuje za Bengalijo...

65-letni misijonar je bil pokopan v Ljubljani na Žalah ob asistenci mnogih duhovnikov, pokopaval pa ga je škof dr. Lenič, ki mu je tudi zelo pomenljivo spregovoril. Tudi ljubljanski metropolit dr. Pogačnik je bil navzoč, tako tudi pater provincial Berden.

Tisti, ki smo ga poznali in z njim delali, ga še zmerom vidimo v duhu, kako z zavihanimi hlačami do kolen in z bambusovo palico v roki hodi po obronkih kanalov od vasi do vasi. Prava podoba dobrega pastirja. Vsi pa smo prepričani, da ta pastir z bengalskih poljan še vedno hodi med nami, kajti ljubezen je »močnejša ko smrt« (Visoka pesem). Naj izprosi v svoji novi moči od vsemogočnega Pastirja narodov novih mošajev, ki bodo prinašali Kristusovo ljubezen kot jo je prinašal misijonar Demšar.

J. Cukalé D. J.

Koncil mladine

V Taizeju bo od 30. avgusta »koncil mladine«. K odprtju slovesnosti bo prišel kot papežev poslanec kardinal Willebrands, ki je vodja Tajništva za edinost. Na udeležbo na tem koncilu se pripravlja tudi večja skupina slovenske katoliške mladine iz celovške škofije.

Dr. Alojzij Res (1893–1936)

Mlajšemu rodu na Primorskem je ime in delo dr. Alojzija Resa premalo znano. Krivda je pač v tem, ker o njem ni bilo nikoli nič napisanega. Pisatelj Pebula je zapisal: »Ali se je tega primorskega Evropejca spomnil en sam članek v našem povojnem zamejskem časopisju?«

Celo ob njegovi smrti so izšli nekateri nekrologi in zapisi le v revijah onstran meje, v Jugoslaviji. Noben primorski koledar, ki je takrat izhajal, se ga ni spomnil. Pisatelj Bevk, njegov intimni prijatelj, mu je napisal čudovit članek v Domu in svetu (1936, str. 394-6) in podobno se ga je s krajšim zapisom spomnil njegov učenec pesnik Stanko Vuk v celjski Mladiki (1936, št. 7, str. 270).

Ta molk je seveda treba razumeti. Po vsej verjetnosti ni bil hotén, ampak le odsev razmer, ki so vladale v zasedeni Primorski. Po drugi strani pa je bilo Resovo delo take narave, da je manj »padlo v oči«. Iz strnjenega slovenskega primorskega kroga se je vsaj prostorno deloma izločil, ko se je po poklicni dolžnosti umaknil v Benetke in tam učil na Ca' Foscari. To so bila skoro vsa dvajseta in polovico tridesetih let.

V prvem zagonu ga še srečujemo na straneh primorskih publikacij: v Mladiki, pri Naši založbi, v Jadranskem almanahu, pri Rožicah sv. Frančiška in še kje. Potem pa se je njegovo delo za slovensko kulturo prevesilo na drugo stran: pri Italijanih, v italijanskih publikacijah (zbornik Dante v italijanščini, Enciclopedia Treccani, Enciclopedia Vallardi) je postal zagrizen kulturni delavec, ki je večinskemu narodu pojasnjeval in približeval slovensko in slovansko kulturno dediščino. Veliko tudi s predavanji, in posebej s predavanji na akademiji Foscari.

Toda vsega Resovega dela ni mogoče popisati. Preveč se izmika statističnim podatkom, preveliko in prebogato je, da bi ga lahko stisnili v stavke; kajti Res živi kot duh, kot gibalo, kot avtor večjih zamisli, ki jih je deloma utegnil ustvariti.

Res je, odmaknjen od slovenske sredine, duhovno veliko trpel. O tem priča tudi Bevkov nekrolog, ki med drugim pravi: »Marsikaj, kar je z ljubeznijo ustvaril, nekatero njegovo prizadevanje bo zabrisal čas. Toda ne bo mogel zabrisati njegove močne, samobitne osebnosti, ki ni ostala brez vpliva na okolico, in ki bo ostala živa v spominu vseh, ki so ga poznali...«

O Resovi vernosti pa je Bevkov tekst še posebej zgovoren: »V stvareh, ki so se tikale verskih resnic, ki jim je ostal do konca zvest, in v katere nikoli niti za las ni podvomil, kakor nekateri izmed nas, nikoli ni trpel ugovora. Morda je bila vera edina, ki ga ni razočarala in mu je ta zavest lajšala smrt — vse drugo so bile ničevosti« (Dom in svet 1936, 396).

S. R.

„Katoliški glas" v vsako slovensko družino!

V Cerkvi nad tisoč stalnih diakonov

V prvi Cerkvi je bil diakonat poseben stan v cerkveni organizaciji; že jeruzalemski diakoni (npr. sv. Štefan) so imeli nalogo, da pomagajo duhovnikom in so vršili drugovrstna duhovniška opravila. Pri koncilu je bilo sklenjeno, naj bi spremenili to stopnjo cerkvene službe v stalno ustanovo. Potrebnost te stalne službe zahteva veliko pomanjkanje duhovnikov; diakoni naj bi to potrebo nadomestili.

V evropskih deželah uvajajo ta duhovni poklic razmeroma počasi; v evropskih škofijah je sedaj okoli 300 stalnih diakonov, od katerih jih je 29 v dunajski nadškofiji. Njih delo je v župnijskih vodstvih in apostolskih ustanovah ter na mestnem pokopališču, kjer asistirajo ob pogrebih. Večji del teh dunajskih diakonov je poročenih; so pa tudi nekateri neporočeni ali tudi redovniki.

Na vsem svetu je okoli tisoč stalnih diakonov. Okoli 400 jih je v ZDA, v ostali Ameriki pa okoli 150; Afrika jih šteje okoli 30, ostali kontinenti pa 20. Zdi se, da bo ta cerkvena služba v bližnji bodočnosti imela za Cerkev še velik pomen.

Prizori kot kaže naša fotografija so v avgustovih dneh nekaj običajnega. Počitnice so v naši dobi postale potrebne. Zamenjati okolje, sprostiti duha, obnoviti obrabljene sile duše in telesa so naravne posledice načina življenja, kateremu smo vsi podvrženi. Prav je, da pri tem ne pozabimo tudi svoje duše. Tudi ona je trudna in potrebna duhovne osvežitve

S TRŽAŠKEGA

Za izplačilo odškodnine zaradi min pri Dolini

Deželni odbornik za industrijo Nereo Stopper je nedavno odgovoril na interpelacijo svetovalca dr. Štoke v zvezi z zavlačevanjem izplačila odškodnine za škodo, ki so jo povzročile močne mine pri urejevanju terena za tovarno Grandi Motori pri Boljuncu leta 1969. Škodo na stavbah je tedaj utrpelo na desetine lastnikov iz Doline, Boljunca in Domja, ki do danes niso še prejeli niti lire.

V zvezi s tem so se v zadnjih letih slišale najrazličnejše razlage, med katerimi celo ta, da zavarovalna družba ne priznava, da so omenjene mine povzročile škodo na stavbah. Iz zadnjega odgovora deželnega odbornika pa izgleda, da izgovor zavarovalnice ne drži, ampak da je spor nastal zaradi višine odškodnine.

Ker zadeva zanima veliko število oškodovancev, navajamo dobesedno, kaj pravi odgovor deželnega odbornika: «Na ponujeno odškodnino s strani zavarovalnice prizadeti lastniki niso pristali, zaradi česar je prišla zadeva pred sodišče. Sodišče je v ta namen imenovalo sodnega izvedenca, da oceni škodo. Delo z ugotavljanjem škode je še vedno v teku. Kako se bo zadeva dalje razvijala, je sedaj odvisno od zaključkov, ki jih bo sprejela sodna oblast.«

Po izjavah številnih prizadetih je večina pristala na višino odškodnine, ki jo je po ogledu na kraju samem določil tehnični izvedenec zavarovalne družbe že leta 1970. Zato jim je nerazumljivo ravnanje zavarovalnice, da tako dolgo zavlačuje z izplačilom vsem prizadetim. Prav zaradi takšnega čudnega izmikanja so prizadeti oškodovanci odločeni iti zadevi do konca.

Tudi svetovalec dr. Štoka je na odbornikov odgovor dejal, da bo zadevo še nadalje pozorno spremljal, dokler se ugodno ne zaključi za prizadete oškodovance.

A. T.

Z GORIŠKEGA

Glasbena karavana »Poletje 74 z Anteno« v Števerjanu

Po uspelih nastopih širom Slovenije se bo izredno zanimiva karavana »Poletje 74 z Anteno« letos prvič pomaknila v zamejstvo. Nastopila bo namreč na povabilo domačega društva »F. B. Sedej« v Števerjanu med Borovci na odprtem. Seveda se bo v primeru slabega vremena program odvijal v bližnji dvorani. Prireditev bo v nedeljo 11. avgusta v večernem hladu ob 21. uri.

V tej karavani, ki bi jo lahko primerjali nekakemu italijanskemu »cantagiru«, sodeluje vrsta odličnih slovenskih in jugoslovanskih pevcev, humoristov in časnikarjev. Napoveduje odlični napovedovalec ljubljanske RTV Marijan Kralj.

Take vrste prireditve nismo brez dvoma še imeli v zamejstvu, zato pričakujemo v Števerjanu tega dne posebno našo mladino in vse tiste, ki želijo preživeti večer v smehu in veselju.

Pa tudi pijače ne bo manjkalo; fantje bodo poskrbeli za odlično briško vino, osvežilno pijačo in za piščance na žaru.

Provincialni kapitelj slovenskih frančiškanov

Od 8. do 13. julija so imeli slovenski frančiškani svoj provincialni kapitelj v Ljubljani. Za provinciala je bil izvoljen p. Polikarp Brolih.

JOŽE JURAK

EKUMENSKO POTOVANJE V BOLGARIJO (23)

Stara Zagora leži na področju, ki ga je narava posebno obdarila. Zemlja je črna in silno rodovitna. Na sever je pokrajina zavarovana z obronki gora, proti jugu pa je odprta, tako da sneg nikdar ne obstane. V poletni vročini uspevajo fige, mandeljni in razne začimbe. Pšenica je posebne vrste in znana po vsem svetu. Povsod so namakalne naprave. Voda prihaja iz jeza, ki so ga napravili s tem, da so zajezili reko Tundžo.

V Stari Zagori smo se za hip ustavili, potem pa se usmerili naravnost proti Plovdivu. Promet je postajal vedno večji, znamenje, da je mesto že blizu. Ko smo zagledali legendarno reko Marico (ob njej so Turki premagali leta 1371 Bolgare kot kasneje 1389 leta na Kosovem Srbe), smo vedeli, da smo pred vrati Plovdiva.

V PLOVDIVSKI KATEDRALI

Naša prva pot je bila v katoliško katedralo. Treba je namreč vedeti, da so v Bolgariji poleg katoličanov vzhodnega obreda tudi katoličani latinskega, t. j. rimskega obreda. Teh je celo več kot prvih. Kako je do tega prišlo?

V Bolgariji se je pojavila v 11. in 12. stoletju posebna ločina (sekta) bogomilov, ki je nastala v Perziji ter je bila mešanica krščanstva in starih vzhodnih verstev. Ti bogomili so se kasneje v raznih inačicah (albigenzi, katari, valdenzi) razširili tudi po zahodnoevropskih deželah.

Uradna pravoslavna Cerkev, bodisi bizantinska kakor bolgarska se je zaman prizadevala, da bi bogomile pridobila zase. Bizantinski, bolgarski in srbski vladarji so jih zato stalno preganjali, a do živega jim niso mogli. Bogomili so se raje umaknili v planine, zlasti v Rodopsko pogorje.

V 17. in 18. stoletju so prišli mednje bosanski in dalmatinski frančiškani. Dosegli so lepe uspehe. V znak protesta proti pravoslavnim (katere so vedno smatrali za svoje preganjalce), so sprejeli bogomili rimski obred z latinskim jezikom v bogoslužju.

Frančiškani so med njimi organizirali velike župnije. Prevedli so mnoge hrvaške cerkvene pesmi v bolgarščino. Nekatere so se tako udomačile, da so se z vsemi svojimi »hrvatizmi« ohranile do današnjih dni.

Turki so te polatinjene bolgarske bogomile zelo preganjali. Mnogi od njih so se zato odločili za izselitev. Zatočišče so našli v tedaj avstrijskem Banatu. Njihovi potomci še sedaj živijo v jugoslovanskem in romunskem delu Banata. V Romuniji imajo celo eno svojo župnijo.

Katoličani rimskega obreda v Bolgariji — v celoti jih je okrog 50.000 — imajo dve škofiji; ena je sofijsko-plovdivska, druga pa je nikopoljska s sedežem v mestu Ruse ob Donavi.

Nikopoljska škofija je nezasedena, odkar je bil leta 1952 v velikem procesu tamkajšnji škof msgr. Evgen Bosiljkov z večjim številom duhovnikov obsojen na smrt, a se je za njim izgubila vsaka sled. Tudi prejšnji sofijsko-plovdivski škof msgr. Romanov je bil obsojen, a za njega se vsaj ve, kdaj je v zaporu umrl.

KRIŽEV POT ŠKOFA KOKOVA

Msgr. Romanova je nasledil v vodstvu sofijsko-plovdivske škofije msgr. Simeon Kokov, kapucin. Lani ga je zadela možganska kap, letos pa je v začetku julija (menda 11. julija) umrl na posledicah počasnega hiranja. Ko smo prišli v Plovdiv, smo ga našli na bolniški postelji, s katere se ni mogel dvigniti.

Pok. msgr. Simeon Kokov se je rodil leta 1897 v veliki katoliški župniji Sekirovo v bližini Plovdiva. Vstopil je h kapucinom, ki so takrat imeli večino župnij v sofijsko-plovdivski škofiji. Za duhovnika je bil posvečen leta 1923, a za škofa imenovan 20. aprila 1958. Vendar je bil lahko posvečen šele 4. decembra 1960.

Sofijsko-plovdivska škofija je imela praktično dve katedrali: eno v Sofiji, drugo v Plovdivu. Sofijsko katedralo sv. Jožefa je uničilo bombardiranje leta 1944; tedaj je bil uničen tudi kapucinski samostan, ki je bil druga rezidenca škofa.

Po prihodu komunistov na oblast je tako Plovdiv postal središče latinske Cerkve v Bolgariji. Lepa stolnica hrani v sebi kamniti sarkofag kraljice Marije Ludovike, ki je umrla leta 1899 in je bila velika dobrotnica te cerkve.

Marija Ludovika je bila hči drugega bolgarskega kralja Ferdinanda in mati zadnjega bolgarskega kralja Borisa III. Vsa družina Bourbon-Koburg je bila katoliške vere; tudi mali Boris je bil krščen kot katoličan. Šele ko je prevzel vladarski sedež, je moral postati pravoslaven, ker je tako predpisovala ustava.

Msgr. Kokov je ves čas bolezni preživel v škofijski hiši, ki jo je pa oblast kmalu podržavila. Na voljo je imel le eno sobo, ki je bila spalnica, pisarna in osebna kapela obenem. Prejšnji administrator msgr. Bogdan Dobranov pa stanuje v sobici nad zakristijo katedrale. V škofijski hiši je tudi župnijski urad za Plovdiv in stanovanje za nekaj duhovnikov. Seveda je treba za vse to plačati najemnino državi.

(Drugič naprej)

Misijonar Lovro Tomažin na Goriškem

Te dni se mudi v Gorici p. Lovro Tomažin DJ, misijonar v Zambiji. V Gorici bo imel v nedeljo 11. avgusta sv. mašo ob 7. uri zjutraj v stolnici; ob 10.30 bo pridigal na Vrhu pri slovesni sv. maši ob praznovanju cerkvenega patrona sv. Lovrenca in vodil procesijo sv. R. Telesa; popoldne ob 5. uri pa bo govoril na mesečnem shodu Marijine družbe v goriški stolnici.

Ko želimo g. misijonarju prijetno bivanje v naši sredi, vabimo istočasno naše vernike, da se spomnijo požrtvovalnega delavca v božjem vinogradu s kakšnim darom. Vsaka pomoč bo g. misijonarju prišla prav.

Vsa demokratična javnost obsoja zločinski atentat

Vse demokratične in protifašistične sile na Goriškem so odločno obsodile podlo zločinsko dejanje atentatorjev na vlak Rim-München. Stranke, sindikati, predstavniki pokrajinske uprave in občin so se zbrali na skupnem sestanku in izrekli odločno obsodbo s skupnim manifestom. Lepak so podpisale stranke DC, PSDI, PSI, PRI, SDZ, PCI, sindikalna federacija CGIL-CISL-UIL ter odporniška združenja.

V znak solidarnosti z žrtvami in protesta proti novemu fašističnemu podvigu bo goriška pokrajinska uprava priredila svečano zborovanje v četrtek 8. avgusta ob 18^h v dvorani pokrajinske uprave. Predstavniki občin goriške province bodo šli v sprevodu po Korzu in nosili občinske prapore.

Števerjan

V sredo 23. julija je bila v Števerjanu seja občinskega svéta pod vodstvom župana Klanjščka. Najprej je župan poročal o sestanku, ki ga je imel na deželi s funkcionarjem za šolstvo in prosveto, ki je zagotovil, da bo dežela kmalu finansirala gradnjo nove šole v Števerjanu in tudi krila morebitne razlike, ki so nastale pri porastu cen v gradnji. Zato bo dala dežela občini posojilo in ne prispevek.

Nadalje je bilo na deželi govora še o zazidalnem načrtu, ki ga je dežela osvojila in bo tako dala možnost, da občina v roku šestih mesecev pripravi varianto, ki bo dopuščala gostejšo gradnjo v zaselkih kakor je predvidena v drugih krajih. S tem bo ustreženo željam Števerjancev.

Nadalje je župan poročal, da je dežela namenila vsoto 27.500.000 lir ustanovi Ente di Economia Montana, ki bo gradila cesto Ašči-Grojna pod pogojem, če bodo lastniki odstopili potrebno zemljišče. Prepričani smo, da bodo ljudje razumeli potrebo, kakor so jo njihovi sosedje iz Ščednega pred leti (odstopili so prav tako zemljišče občini, da jim je potem razširila cesto).

Po teh poročilih je občinski svet pooblastil župana, da napravi prošnjo na deželno upravo za finansiranje prevoza otrok v šolo s celodnevnim poukom, kar stane 4.150.000 lir, za šolsko kuhinjo (6.300.000 lir) in za posebne pobude 400.000 lir. Lani je dežela nakazala za stroške v zvezi s šolo 5.740.615 lir, ostalo od skupne vsote 9.172.826 lir pa je morala plačati števerjanska občina iz svoje blagajne.

Iz tega sledi, da mora nositi breme za šolo s celodnevnim poukom vedno bolj občinska uprava, ker so prispevki dežele vedno nižji. Tako postopanje s strani dežele je neodgovorno; če že daje nove pobude, ki jih potem občine osvojijo, ni prav, če se na te občine potem preloži glavni del bremena. Lahko je delati lepo figuro pred javnostjo z novimi pobudami, nepošteno je pa potem umakniti svojo pomoč.

Vrh sv. Mihaela

V prijazni vasici Vrh (občina Sovodnje) je letos deset oseb, ki so se srečale z Abrahamom, tj. izpolnile so 50 let življenja. Pet je moških, pet žensk. Veseli jubilej so slavljenci skupno praznovali v soboto 3. avgusta.

Imeli so najprej skupno zahvalno sveto mašo v cerkvi na Vrhu, katere se sicer nekateri iz osebnih razlogov niso udeležili, nato pa so imeli svečano kosilo v Črnem vrhu nad Idrijo. Na večer so se vrnili na Vrh in v gostilni pri Čotovih nadaljevali s slavjem do poznih ur.

Eden od petdesetletnikov pa žal ni bil navzoč: Avguštin Devetak ml. z Vrha 48. Postal je žrtev zadnje vojne in umrl v nacističnem taborišču v Nemčiji. Sovrstniki so se ga spomnili s šopkom rdečih rož, ki so jih izročili svojcem pokojnika. Zanj bo po naročilu svojcev v ponedeljek 12. avgusta ob 8.30 dopoldne v cerkvi na Vrhu spominska sv. maša, h kateri so vsi sovrstniki, pa tudi ostali vaščani prisrčno vabljeni.

Doberdob

S slovesnim krstom smo v nedeljo 28. julija sprejeli v župnijsko občestvo tri nove člane: Mirto Jarc, Walterja Peric in Andreja Ferfolja. Prijatelji, znanci in člani farne družine staršem čestitamo ter se z njimi iskreno veselimo, novokrščencem pa voščimo, da bi kakor dete Jezus napredovali v starosti, modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh.

Takoj drugi dan pa je že bil na vrsti žalosten dogodek. Po večmesečni hudi bolezni nas je zapustil Jožef Lavrenčič, po domače Tonkič, oče številne družine. Pokopali smo ga v torek 30. julija ob veliki udeležbi župljanov, sorodnikov in znancev. Ženi in otrokom naše iskreno krščansko sožalje.

In še ena vesela vest: Mario Ferletič, ki je zaposlen kot električar pri ENEL-u, je pripeljal na svoj dom, ki je po smrti dobre matere pogrešal pridne ženske roke in toplo srce, brhko nevesto iz Štandreža, gospo Ado Mučič. Poročila sta se v Štandrežu v soboto 3. avgusta. Prijatelji, člani cerkvenega pevskega zbora in sodelavci pri društvu »Hrast«, kjer je Mario že dolgo let vnet sodelavec in spreten igralec, jima voščimo obilo božjega blagoslova v zakonu, gospe Adi pa še posebej, da bi se med nami v Doberdobu počutila kot doma.

Slovensko akademsko društvo (SKAD) iz Gorice vabi vse člane in prijatelje društva na

ŠTUDIJSKE DNI
v Žabnicah

ki bodo od 16. do 20. avgusta.
Predavala bosta pisatelj Pavle Zidar in prof. Rado Bednarik, prvi o »Načelu ljubezni«, drugi o temi »Stara pota, nove smeri«. Na sporedu je še okrogla miza in razgovor o bodočnosti in o ciljih SKAD-a ob 20-letnici društva.

Prijave sprejemata predsednica društva dr. Marilka Koršič Čotar (tel. 30-867) in Lučana Budal (tel. 59-48).

Prošnja sarajevskega nadškofa

Sarajevski škof dr. Smiljan Čekada je poslal mestni upravi prošnjo, naj upoštevajo pri gradbenem uradu tudi potrebo Cerkve v novem predelu mesta, kjer nimajo prostora, da bi se zbirali verniki k bogoslužju.

PROSVETNO DRUŠTVO »FR. B. SEDEJ« IZ ŠTEVERJANA priredi **v nedeljo 11. avgusta ob 21. uri med Borovci** veliko glasbeno karavano

POLETJE 74 Z ANTENO

Sodelujejo: Marijan Kralj, Evgen Jurič, Tone Fornezzi-Tof, Mija Aleksič, Simeon Gogulavski, Tatjana Gros, orkester »Vokali« in kvartet »Ultra 4« iz Celja.
Deloval bo buffet z domačim briškim vinom in piščanci na žaru.
V primeru slabega vremena bo prireditev v dvorani Župnijskega doma.

Ekumensko potovanje v Romunijo

Vršilo se bo, kot že javljeno, od ponedeljka 9. do četrtka 19. septembra po sledečem programu:

9. septembra: odhod iz Gorice ob 6. uri, iz Trsta ob 7. uri zjutraj. Prenočevanje v Beogradu;

10. septembra: iz Beograda ob Donavi prek Turnu Severin do Pitešte;

11. septembra: do romunske prestolnice Bukarešte. Sledi ogled mesta;

12. septembra: dopoldne še ogled mesta; popoldne prek Sinaie in prelaza Predeal do Brašova;

13. septembra: po Transilvaniji do Suceava, ki je središče znamenitih samostanov;

14. septembra: obisk raznih samostanov in povratek v Suceavo;

15. septembra: zjutraj odhod čez Cimpulung in Bistrita do mesta Cluj;

16. septembra: Cluj-Oradea;

17. septembra: Oradea (Romunija) - Budimpešta (Madžarska);

18. septembra: ogled Budimpešte;

19. septembra: povratek prek Zagreba in Ljubljane.

Cena potovanja je 150.000 lir; kdor se po prijavi potovanju odpove, izgubi 10.000 lir. Celotni znesek je treba plačati do 31. avgusta tam, kjer se je kdo vpisal.

S sabo je treba vzeti vsaj 4 fotografije, ki bodo potrebne za romunski in madžarski vizum, ki se dobita na meji. Oba staneta okrog 5.000 lir. Ta vsota ni vključena v ceno potovanja. Seveda je treba imeti s sevoj veljaven potni list. Vsi udeleženci bodo v kratkem prejeli obširnejši program.

ACM Trst in Gorica

Smrtna nesreča rimskega kardinala

V četrtek 1. avgusta popoldne se je pri Bologni smrtno ponesrečil kardinal Ildebrand Antoniutti. Potoval je proti Vidmu, ko je na avtomobilu počila guma in je potem avto zadel v tovornjak. Kardinal Antoniutti je bil doma iz kraja Nimis (Neme) pri Vidmu. Rodil se je pred 76 leti. Vrsto let je bil apostolski nuncij v raznih državah, deset let pa prefekt kongregacije za redovnike. Temu mestu se je odpovedal lani, ko je dopolnil 75 let.

Iz Beneške Slovenije

Umrl je duhovnik Janez Zupančič

V svoji fari Oblici v Beneški Sloveniji, kjer je deloval nad 20 let, je v soboto 3. avgusta nenadoma umrl duhovnik Janez Zupančič. Dan prej, na prvi petek je v cerkvi še spovedoval. Pogreb je bil v ponedeljek 5. avgusta ob velikanski udeležbi ljudstva in beneških duhovnikov, ki so somaševali skupno z obema videmskema škofoma. Pri maši je imel g. nadškof pogrebni govor, v katerem je pohvalil izredno dobroto in zvestobo pokojnega župnika Zupančiča. Prebrali so tudi njegov duhovni testament, v katerem se videmski škofiji zahvaljuje, da ga je sprejela med svoje duhovnike. Med pogrebno mašo so molili in peli tudi v slovenščini. Za slovo so farani zapeli svojemu župniku še njegovo priljubljeno pesem »Marija, Mati ljubljena«.

Župnik Janez Zupančič se je rodil v vasi Lipoglav v Sloveniji 13. decembra 1891 (dopolnil je torej 82 let) ter bil posvečen v Ljubljani za duhovnika 22. junija 1915. Nazadnje je bil župnik v Škocjanu pri Turjaku. Pred komunističnimi partizani se je v letu 1943 umaknil v Ljubljano, v maju 1945 pa odšel s protikomunističnimi begunci v Italijo. Po nekaj mesecih bivanja v taborišču Servigliano pri Fermu je prišel na Goriško, kjer je prevzel župnijo Kred v Breginjskem kotu. Ker je Kred imel priti pod Jugoslavijo, je v septembru 1947 odšel v Beneško Slovenijo. Najprej je bil dušni pastir v Landarju, kjer pa so mu nekateri verniki, ker je preveč slovensko čutil, delali težave. Od tam je prišel v Oblico, kjer je v miru preživel zadnja leta svojega življenja, priljubljen pri svojih župljanih. Naj v miru počiva.

Novo kulturno središče v Terski dolini

V Brdu (Terska dolina) so pred kratkim domači prosvetarji odprli nov sedež krajevnega študijskega krožka, ki se že dalj časa ukvarja s problematiko Beneške Slovenije. Duša tega študijskega krožka je prof. Černo, ki je ob odprtju krožka spregovoril o njega delu in namenu.

Pozdrav so prinesli tudi razni gostje, med njimi svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka, ki je domačemu društvu zaželel veliko uspehov v korist kulturnega razvoja Terske doline in cele Beneške Slovenije.

Na otvoritvi, katere se je udeležilo mnogo domačinov, predvsem pa mladine, je v izbranih besedah spregovorli tudi župnik iz Gor. Trbija Emil Čenčič, ki se je zavzel za slovenski jezik, za pravice slovenskega ljudstva in kulturnega razvoja Beneške Slovenije. Pred otvoritvijo je bila v župnijski cerkvi sv. maša, ki so jo darovali domači beneški duhovniki.

Veliko duhovniških posvečenj v Jugoslaviji

V Jugoslaviji je bilo letos posvečenih 143 novomašnikov. 99 novomašnikov je iz vrst škofijskega klera, 44 pa jih pripada raznim redovnim družbam. Zagrebška nadškofija ima letos 33 novomašnikov, enajst več kot lani.

† dr. Miro Štalcer

V sredo 24. julija so v Mariboru pokopali duhovnika dr. Mira Štalcerja. Rodil se je pred 53 leti v Mariboru. Pripadal je skupini bogoslovcev, ki se je med drugo svetovno vojno rešila pred Nemci v Ljubljano in šla potem študirat v Rim. Leta 1947 je bil posvečen v duhovnika in kasneje dosegel doktorat iz bogoslovja. Več let je živel med nami v Trstu. Bil je upravitelj v Mačkoljah. Po vrnitvi v Slovenijo je bil imenovan za župnika v Šmartnem ob Paki. Umrlemu duhovniku naj bo dobri Bog najboljši plačnik!

RADIO TRST A

Spored od 11. do 17. avgusta 1974

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 11.15 Mlad. oder: »Pripovedka o Diomedu«. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Naša gospa. 13.00 Karakteristični ansambli. 14.30 Nedeljski vestnik. 15.45 »Mrtvi ne plačujejo davkov«. Farsa. 17.45 Plesna glasba. 18.30 Nedeljski koncert. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika. 22.10 Sodobna glasba.

Ponedeljek: 11.35 Opoldne z vami. 14.30 Pregled slov. tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Album Čajkovskega. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 20.35 Slovenski razgledi. 22.15 Lahka glasba.

Torek: 11.35 Pratika. 12.50 Medigra za pihala. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Komorni koncert. 19.00 Trst v prozi Borisa Pahorja. 19.20 Za najmlajše. 20.35 G. Rossini: »Viljem Tell«, opera. 22.30 Nežno in tiho.

Sreda: 11.35 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Koncert. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklora. 20.35 Simfonični koncert. 20.50 Za vašo knjižno polico. 21.50 Pesmi brez besed.

Četrtek: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 M. Ravel: Trio. 10.15 Praznična matineja. 11.15 Mlad. oder: »Na strmi poti«. 11.35 Slovenski razgledi. 15.45 Najlepše melodije. 16.40 Pesmi in plesi iz Rezije. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.30 V ljudskem tonu. 19.10 Svetovni popotniki. 19.25 Za najmlajše. 20.30 »Mutasti muzikant«. Burka. 21.15 Skladbe v čast Devici Mariji. 21.45 Sprostitev ob glasbi.

Petek: 11.35 Opoldne z vami. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Deželni koncertisti. 18.45 Medigra za kitaro. 19.10 Na počitnice. 19.20 Jazzovska glasba. 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.50 Koncert. 21.35 V plesnem koraku.

Sobota: 11.35 Poslušajmo spet. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce. 18.15 Umetnost... 18.30 Komorne skladbe deželnih avtorjev. 19.10 Mala enciklopedija dovtipov. 19.25 Revija zborovskega petja. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Anton Lajovic«. Igra. 21.30 Vaše popevke.

Širite „Katoliški glas“

LJUBLJANSKA TV

Spored od 11. do 17. avgusta 1974

Nedelja: 9.20 »Kmetje«. 11.05 Otroška matineja. 12.05 Nedeljsko popoldne. 18.10 »Rumeno nebo«, film. 20.40 Znamenite pustolovščine: Rakoszi. 21.30 Gvineja Bissao.

Ponedeljek: 18.20 Skozi neznano delto. 20.35 »Pastirjeva žena«, nadaljevanka.

Torek: 18.25 Pet pedi - Škofja Loka. 19.00 Za boljše zdravje. 19.20 Baletna oddaja. 21.05 »Whiteoaki z Jalne«, nanizanka.

Sreda: 18.25 »Družina Smola«. 20.40 »Billy Liar«, film.

Četrtek: 16.15 Košarka Olimpija : Zadar. 18.25 »Svet v vojni«, film. 19.20 Mino Reitano. 20.40 »Mavrica«, nad. 21.20 Odiseja miru. 21.50 Glasbeni nokturno.

Petek: 16.45 Košarka Partizan : C. Zvezda. 18.30 Kitara. 19.00 Moji lepi bregi zeleni. 20.35 »Kako zelena je bila moja dolina«, film.

Sobota: 16.15 Legenda o divjem lovcu. 17.25 Nogomet Vojvodina : Hajduk. 20.40 Zabava vas Julie Andrews. 21.35 Columbo.

★ ZA KMETOVALCE ★

Nagradni natečaj za živinorejce. Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu obvešča vse živinorejce, da odpira nagradni natečaj za higiensko-bivalno izboljšanje hlevov, senikov in prostorov, namenjenih hranjenju mleka in močnih krmil ter za hlevsko opremo. Sredstva za natečaj iz skladov deželnega odborništva za kmetijstvo, gozdarstvo in gorsko gospodarstvo znašajo 4 milijone lir. Natečaja se lahko udeležijo vsi živinorejci tržaške pokrajine, ki nameravajo izboljšati svoj hlev v gornjem smislu. Rok za predložitev prošenj pri pokrajinskem kmetijskem nadzorništvu v Trstu, ul. Ghega 6 traja do vključno 30. avgusta letos.

Prihodnji teden naš list ne bo izšel

Kot je že običaj, naš list prihodnji teden v zvezi z velikošmarenskim praznikom (ferragosto) ne bo izšel. Na ta način more biti tudi osebje pri upravi in uredništvu deležno nekaj dni zasluženih počitnic. Naš list bo izšel zopet v četrtek 22. avgusta. Zaradi sredpoletnih počitnic bo uprava našega lista ostala zaprta od petka 9. do ponedeljka 19. avgusta vključno.

OBVESTILA

Klub starih goriških študentov je obnovil grob in postavil nagrobno ploščo dr. Alojziju Resu na pokopališču na Sv. gori. V nedeljo 11. avgusta ob 11. uri bomo počastili Resov spomin s kratko spominsko slavnostjo na njegovem grobu.

Udeležencem študijskega tedna na Pohorju, članom Zveze cerkvenih pevskih zborov v Trstu, ki se bodo od 11. do 17. avgusta udeležili študijskega tedna v Železničarskem domu na Pohorju, nudimo nekaj informacij, ki jim utegnejo koristiti. Tisti, ki bodo potovali z vlakom, naj vzamejo vlak, ki odhaja iz Trsta ob 8.10 (ital. čas). V Ljubljani izpred železniške postaje odhaja vsako uro avtobus za Maribor. Izpred kolodvora v Mariboru odpelje avtobus na Pohorje ob 11.45 in ob 16.45 (jug. čas). Potniki z osebnimi avti se pri vasi Hoče (7 km pred Mariborom) obrnejo na levo. Telefonska številka Železničarskega doma je 7227/7228. Shod vseh udeležencev v počitniškem domu bo ob 18. uri (jug. čas). Ne pozabite na toplo obleko!

»Občila v hiši« je naslov Knjižice št. 55, ki je pravkar izšla. Napisal jo je salezijanski duhovnik Franc Mihelčič. V omenjeni knjižici so nasveti in opozorila, kako družbena občila (tisk, radio, televizija) prav rabiti, da bodo koristno orodje v službi resnice, dobrote in pravice ter pomagala pri posvečenju ljudi.

LISTNICA UPRAVE

Vera Noze, USA, 20 dolarjev prejeli. Naročnina za leto 1974 poravnana. Vaša pripomba, da naj ime Katoliški glas ostane, ker ga komunist, tudi če ime spremeni, ne bo vzel v roke, nam je všeč, kakor tudi naslednji stavek: »Svet naj ve, da so še Slovenci, ki brez resnice ne morejo živeti.«

Stojan Kertelj, USA. Hvala za poslanih 20 dolarjev in za pozdrave. Tudi mi jih vračamo.

DAROVI

Za Katoliški glas: družina Širca-Terčon, Mavhinje 1, namesto cvetja na grob Egonu Širca 5.000 lir.

Za nove obleke zbora »Mirko Filej«: N. N. 10.000 lir.

V spomin sestrične Angele daruje Černic Devetak, Vrh 3, po 3.000 lir za Alojzijevišče in za Zavod sv. Družine.

Za porušene cerkve na Kozjanskem: N. N. 50.000; F. V. 50.000 lir.

Za slovenske misijonarje: N. N., Števerjan, 50.000 lir.

Za misijone: Antonija Tuk 5.000; A. Š. 10.000; B. Z. 1.000 lir.

V počastitev spomina 12.000 pozabljenih žrtev, pobitih leta 1945 širom Slovenije poklanja Vinko Levstik iz Rima za Zavod sv. Družine v Gorici 10.000 lir.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 70 lir, osmrtnice 100 lir, k temu dodati 12 % davek IVA.

Odgovorni urednik: *msgr. dr. Fr. Močnik*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo